

FREEPIK

Det är dags för förändring!

Av Göran Schmidt

Visst har du hört anekdoten om grodan i kastrullen? Hur den simmar lugnt och stilla i g(r)odan ro medan temperaturen långsamt stiger över den kritiska punkten då livet flyr. Trots att den när som helst hade kunnat ta ett skutt undan faran med en enda kick av de starka bakbenen.

Som kristna har vi lärt oss att vara ödmjuka. Vi har accepterat och vant oss vid att marginaliseras i olika sammanhang, inte minst i media. Vår reaktion har som regel varit av defensiv karaktär genom att vi har känt oss tvingade att försvara vår tro och våra värderingar från allehanda invändningar. Och den strategin har inte varit särskilt framgångsrik. Vad vi inte uppmärksammat tillräckligt är att temperaturen i den kastrull vi befinner oss stadigt har ökat och närmar sig en kritisk punkt.

Vad är det för en kritisk punkt undrar du kanske? Det är punkten efter vilken det är för sent att förhindra en upplösning av den uppsättning normer som under århundraden utgjort den kompass som möjliggjort vår demokrati och de friheter vi åtnjuter.

Så det är dags att byta strategi. Det är vi som har evidensen och de rationella argumenten på vår sida. Mot oss står "bara" en omotiverad naturalistisk ideologi, utbredda vanföreställningar och dogmer med ett sedan länge passerat bäst-före-datum.

Betyder det här att det alltid var bättre förr, invänder du kanske? Nej, absolut inte, men alla har vi noterat demonteringen av kristendomens inflytande i vårt samhälle, först och främst inom skolområdet. Medan vi sörjer över det finns det andra som gläds. Under den här processen har kristendomens företrädare som regel tigit som muren i rädsla för att bekräfta det sekulära samhällets och medias bild av kristna som moralister och bakåtsträvar. Vi har i princip bett om ursäkt för att vi finns. Vi som enligt Jesus är jordens salt.

Hur ska vi kunna förändra det här? Vi återkommer strax till det.

SEKULARISERINGEN

Vi talar om avkristningen, eller med ett finare ord: sekulariseringen. Sekulariseringens triumfer har under lång tid och i en alltmer accelererande takt uppmuntrat individer och organisationer i vårt samhälle att ständigt flytta fram positionerna för att eliminera de kristna värderingarnas inflytande i kultur och samhällsliv.

Det här gäller som sagt inte minst skolområdet. I en annan artikel (s. 31) beskrivs hur ett målmedvetet politiskt reformarbete under de senaste 130 åren nästintill har utrotat kristendomen som begrepp i skolans styrdokument, så när som på någon enstaka rudimentär stavelse¹ som är tillräcklig för att somliga ska förfasa sig. För varje ny revidering av läroplaner, ämnes- och kursplaner nedmonteras i små, diskreta steg möjligheterna för en lärare att problematisera den ateistiska världsbilden för sina elever. Friutrymmet minskar. Temperaturen stiger.

KRÄNKANDE LÄRARE

Kristna ungdomar uppger i en ganska nyligen publicerad undersökning² att lärare ofta har en "dumförklarande ton när det gäller kristendomen i förhållande till vetenskapen" och beskriver hur religionslärare på gymnasiet ägnar sig åt ett "raljerande över tro". Religiöst liv beskrivs i undervisningen ofta som otidsenligt och irrationellt. Läroböcker och media framställer kristendom (inklusive kreationism och ID³), kristna och kristen etik som avvikande företeelser i förhållande till den ateistiska syn på världen som framhålls som en neutral och opartisk hållning. Vilket det naturligtvis inte är. Vi återkommer strax även till det.⁴

Skolinspektionen uttrycker farhågor om att kristna skolor kan utvecklas till subkulturer där barn och unga lever i bubblor av vanföreställningar som skapar problem för dem i vuxenlivet när de tvingas möta verkligheten. Inspektionen tycks omedveten om att en kristen skola för många barn och unga är en fristad. Enligt den nyss citerade undersökningen upplever varannan kristen ungdom sig kränkt i den offentliga skolan på grund av sin tro, och i en fjärdedel av de fallen är det läraren (!) som står för kränkningen, oftast den i biologi eller religionskunskap.

Skolinspektionen tycks heller inte beakta att närmare en halv miljon svenska barn, ungdomar och vuxna deltar i någon form av kristen verksamhet varje vecka. Och då har vi inte räknat med alla muslimer, judar och andra religionsutövare som också mår dåligt i en skola genomsyrad av den ateistiska norm som utvecklats i skolvärlden. Det är hög tid att den så omhuldade normkritiken tillämpas också på den. Och sett till världen i övrigt blir Skolinspektionens förhållningssätt än mer anmärkningsvärt eftersom den andel av världens befolkning som delar den naturalistiska synen är närmast marginell.⁵

Våra politiker och Skolinspektionen borde därför i stället rikta sin tillsyn mot hur troende elever mår i den offentliga skolan. Hur blir de bemötta av kamrater och lärare? Hur är det att vara ung med en kristen övertygelse i en genomsektulariserad skolmiljö? Nu ringer man i alarmklockan och hotar med vite om läraren på en religionslektion nämner någonting som talar för att en biblisk berättelse hänt på riktigt eller om prästen på skolans sommaravslutning i den lokala kyrkan råkar säga något om Jesus eller be om Guds välsignelse över eleverna. Är det rimligt?

LÅT OSS DÅ BLI KONKRETA

Det måste snarast genomföras en översyn av nuvarande läroplaner, kurs- och ämnesplaner. Formuleringar som idag i praktiken utgör hinder för det fria samtalet i skolan måste renas bort eller förtydligas. Här följer några exempel:

- Begreppen "vetenskaplig" och "saklig" behöver definieras så att de inte kan missbrukas till att med svepande formuleringar avfärda darwinism- och evolutionskritiska argument eller argument till förmån för design som ovetenskapliga och osakliga.

- Begreppet "konfessionella" behöver definieras. Att redogöra för enskilda människors eller grupper av människors övertygelser kan inte i sig vara konfessionellt när det klart framgår vems övertygelsen är. Då är det inget annat än en öppen och ärlig redovisning av hur vissa människor tänker om verkligheten. Med en definition av konfessionalitet blir det möjligt att gardera sig mot godtyckliga myndighetstolkningar av begreppet.

- Begreppet "naturvetenskapens världsbild" behöver definieras så att det inte kan misstolkas som synonymt med metafysisk naturalism.

- Formuleringarna "med evolutionsteorin som grund" och "Evolutionsteorin har en särställning som teoretisk grund för hela biologiämnet" måste nyanseras så att den vetenskapliga teorin om evolution inte kan misstas för ett ovedersägligt faktum. Uttalanden om vetenskapliga teoriers vetenskaplighet och trovärdighet hör över huvud taget inte hemma i styrdokumentet. Det är ett mandat som varken Skolverket eller Skolinspektionen äger. Alla vetenskapliga teorier är provisoriska och är möjliga att motbevisa.⁶ Det ligger i själva definitionen av en teori, inte minst gäller det historiska områden inom en vetenskap.

- Formuleringen att det "... i själva undervisningen inte får förekomma några som helst inslag av utövande be-kännelsekaraktär" måste förtydligas så att det inte tolkas som en bekännelse att sakligt redovisa vad representerar för en viss uppfattning hävdar. Detsamma gäller begreppet "konfessionell". Att redogöra för enskilda människors eller grupper av människors övertygelser kan inte i sig vara konfessionellt när det klart framgår vems övertygelsen är. Då är det inget annat än en öppen och ärlig redovisning av hur vissa människor tänker om verkligheten.

Det är en annan sak om skolan framställer en viss mening som den enda rätta och som inte får lov att ifrågasättas. Att öppet redovisa olika personers åsikter och tro borde däremot vara en självklarhet i ett pluralistiskt samhälle.

Först med en definition av dessa begrepp blir det möjligt att gardera sig mot godtyckliga myndighetstolkningar av dem. Målet med åtgärderna är inte att framhäva kreationismens och ID-perspektivet på bekostnad av evolutionsteorin. Det är i stället att möjliggöra att båda perspektiven öppet och sakligt ska kunna diskuteras och problematiseras i klassrummet, utan att samtalet som idag tvingas in i en dogmatisk sekulär tankfälla. Var och en torde inse att ursprungsfrågan är så stor och komplex att den omöjliga kan läggas till handlingarna i kraft av några dogmatiska uttalanden av någon vetenskaplig "auktoritet" om att evolutionen är ett faktum.

Att sekularismens dominans i den svenska klassrumsmiljön måste brytas är också i enlighet med internationell rätt. Europadomstolen har i ett mål⁷ slagit fast att sekularism är en filosofisk övertygelse och en tro. Som sådan kan den inte anses värdenneutral och att mot föräldrarnas vilja påtvinga eleverna denna utgör därför en otillåten indoktrinering.⁸ De svenska läroplanernas formulering om att alla föräldrar "med samma förtroende [ska] kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen" uttrycker samma sak.

Dessutom går det knappast att ha några relevanta invändningar mot sekularismen som åskådning mot bakgrund av att de svenska sekulärhumanisterna nu blivit erkänt tros-samfund i Sverige!⁹

Den grundläggande idén bakom EU:s värnande om den ideologiska och religiösa mångfalden är att den, liksom den religions- och åsiktsfrihet den bygger på, är en omistlig egenskap hos ett demokratiskt samhälle. Därför är den kritik som Skolinspektionen just nu riktar mot våra konfessionella skolor ett reellt hot mot demokratins grundvalar som måste tas på allvar!

Om inga åtgärder vidtas och Skolinspektionen fortsätter oförhindrat på samma bana som nu kommer fler kristna friskolor (i skrivande stund finns det 60 sådana i Sverige) att utsättas för snarlik kritik som den vi redogör för i det här numret. Det skapar oro och kostar resurser på många plan, både tidsmässigt och (därmed) ekonomiskt.

OM INGET GÖRS

Skulle politiker och myndigheter trots allt slå dövörat till den här kritiken återstår ett par möjliga scenarion.

Ett sådant är att församlingar och ideella stiftelser kapitulerar och lägger ner, eller åtminstone hotar med att lägga ner, de kristna konfessionella skolorna. Det vore ett hårt slag mot skolsystemet i Sverige, eftersom de kristna skolorna generellt håller mycket hög kvalitet i fråga om såväl undervisningsresultat som trivsel och trygghet.¹⁰ Det skulle på många

håll ställa det offentliga skolsystemet på hårda prov.

Då skulle de kristna församlingarna tvingas att ta ett större ansvar för att utbilda barn och ungdomar i kreationism och intelligent design. Det är idag ett beklagansvärt försummat område. Ansvaret för det vilar på teologiska utbildningsanordnare, förkunnare och enskilda styrelsemedlemmar som lägger in veto eller på annat sätt sätter käppar i hjulet när förslag inkommer om föredrag och temahelger kring biblisk skapelsetro. Sekularismens trojanska häst i våra kyrkor i form av teistisk evolutionism måste slaktas eller åtminstone betslas.

Sistahandsalternativet vore civil olydnad, både inom skola och kyrka. Det är trots allt en strategi som modiga kristna tillämpat under två tusen år: "Då svarade Petrus och apostlarna: 'Man måste lyda Gud mer än människor'."¹¹ Det finns både ekonomiska resurser och en utbredd vilja till uppoffringar bland bibeltroende kristna både i Sverige och i den övriga världen för att stödja kristna förkunnare, lärare och skolledare som väljer att trotsa en ovetenskaplig och irrationell bibel- och vetenskapssyn.

Så länge dagen varar...¹²

NOTER

1. Jag tänker givetvis på läroplanernas formulering att den etik och de grundläggande värden som skolan ska förmedla ska ske "i överensstämmelse med den etik som förvalts av *kristen* tradition och västerländsk humanism" (förf. betoning.) Om inget görs kommer den formuleringen sannolikt "råka" försvinna i samband med nästa läroplansrevidering.
2. I undersökningen (<https://www.skr.org/wp-content/uploads/2020/02/2020-0219-rapport-unga-troende-i-samhallet-sveriges-kristna-rad.pdf>) (kortare: [bit.ly/G24412](https://www.skr.org/wp-content/uploads/2020/02/2020-0219-rapport-unga-troende-i-samhallet-sveriges-kristna-rad.pdf)) deltog 393 kristna ungdomar från olika kyrkotraditioner. Se även artikel i Svenska Dagbladet: <https://www.svd.se/a/6jOXRO/manga-unga-kristna-upplever-sig-kranka> ([bit.ly/G24413](https://www.svd.se/a/6jOXRO/manga-unga-kristna-upplever-sig-kranka))
3. ID står för Intelligent Design.
4. Se Karin Kittelmann Flensner, *Religious Education in Contemporary Pluralistic Sweden*, Göteborgs universitet, 2015, s. 256.
5. Det brukar uppskattas att andelen ateister i världen är ca 7%. Stämmer uppskattningen handlar det om var fjortonde person på jorden.
6. "Den centrala dogmen" inom genetiken är idag motbevisad. Kanske är det evolutionsteorin som står på tur? Det finns goda vetenskapliga argument för det även om tiden inte är mogen av sociologiska skäl.
7. *Lautsi mot Italien* nr 30814/06 [GC], 18 mars 2011.
8. Europadomstolen har i ett mål (*Lautsi mot Italien* nr 30814/06 [GC], 18 mars 2011) slagit fast att sekularism är en filosofisk övertygelse och en tro. Som sådan kan den inte anses värdenneutral och att mot föräldrarnas vilja påtvinga eleverna denna utgör indoktrinering, vilket inte är tillåtet.
9. Från webbsidan: "Humanisterna är en livsåskådningsorganisation som utgår från att människans förnuft, omtanke och ansvar banar vägen för en bättre värld." (<https://humanisterna.se/darfor-ar-vi-humanister/>).
10. <https://www.svt.se/kultur/sekulara-humanisterna-far-bli-trossamfund>
11. Se *Religionsförbud i skolan?* Nordström R. et al., Claphaminstitutet Rapport 3:2018 s 17-22.
12. Apostlagärningarna 5:29.
12. "Så länge dagen varar måste vi göra hans gärningar som sänt mig. Natten kommer då ingen kan arbeta." (Joh 9:4, SFB15)